

**A „Közösségépítő civil tevékenységek támogatása” című,
TOP CLLD helyi felhívás keretében megvalósult,
„Az autisták társadalmi integrációjáért” nevű projekt összefoglalója**

Támogatott közhasznú civil szervezet: Autista Gyermekekért Egyesület

Kecskemét ma az ország egyik legdinamikusabban fejlődő megyeszékhelye. A város vezetésének újszerű kezdeményezései a gazdasági és a humán szférában példaértékűek. Ezen belül nemcsak kiemelkedő, de országosan is egyedülálló az autisták ellátásának – az elmúlt közel három évtizedben kifejlődött – szakmai és intézményi háttere. Az érintettek részére 3-tól 23 éves korig biztosított az autizmus specifikus közoktatásban való részvétel lehetősége, az érintett felnőttek számára pedig 2019-ben nyitotta meg kapuit az ország első önkormányzati fenntartású, autizmus specifikus nappali szociális ellátó intézménye.

A Kecskeméti EGYMI Autizmus Centrumának szakmai irányításával az intézmény négy telephelyén (Szalag utcai iskola, Juhar utcai iskola, Nyíri úti iskola, Rákóczi-iskola integrációt előkészítő osztálya) mintegy másfélszáz autistát fejlesztenek óvodai, iskolai és szakiskolai oktatás keretében. Rajtuk kívül több mint félszáz integráltan tanuló általános iskolást részesítenek heti több alkalommal speciális fejlesztésben az Autizmus Centrum „utazó” gyógypedagógusai. A Csodabogár Autizmussal és Fogyatékkal Élő Személyek Nappali Intézménye 24 autista felnőtt befogadására – és személyre szabott egyéni fejlesztésére – hivatott.

Az a páratlan eredmény, hogy Kecskeméten ilyen nagy létszámú autizmussal élőket látnak el a közintézmények, ugyanilyen mértékben veti fel az autisták és családjaik intézményi szinten nem ellátható igényeit, problémáit. Ezek részben az intézmények behatárolt adottságaiból – időbeli, tárgyi és személyi feltételek –, részben az intézmények hatásköri korlátaiból adódnak.

Az **Autista Gyermekekért Egyesület** közhasznú tevékenységének ezért – 1998-ban történt megalakulásunk óta – egyik fő pillére az autistákat ellátó intézményekben folyó szakmai munka lehetőségeinek kibővítése, gazdagítása. Pályázataink és a szervezetünknek juttatott adományok révén évente milliós nagyságrendű támogatással járunk hozzá olyan programok megvalósításához, eszközök beszerzéséhez, amelyekre az intézmények költségvetéséből nem futná.

Ezen kívül tematikus foglalkozásokkal, szabadidős programokkal igyekszünk erősíteni az autista gyermeket nevelő szülők kompetenciáit, szociális jóllétét, saját maguk vagy gyermekük munkaerőpiacra való belépését. Az Autizmus Világnapjához kapcsolódó és egyéb, városi nyilvánosságú interaktív rendezvényeinkkel is az autisták társadalmi integrációját segítjük.

Egyesületünk a „Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-7.1.1-16-H-112-4 számú, „Közösségépítő civil tevékenységek támogatása” című felhívására benyújtott, „Az autisták társadalmi integrációjáért” elnevezésű pályázatával egyrészt azokat a lehetőségeket szerette volna kitágítani – az autisták élménygazdagabb fejlesztése, minél önállóbb életre való felkészítése érdekében –, amelyekkel az intézmények nem rendelkeznek, másrészt olyan család- és közösségerősítő, integrációt elősegítő programokat kívánt megvalósítani, amelyek egyaránt szolgálják az érintettek és az őket körülvevő társadalmi környezet objektív és szubjektív jóllétét, biztonságérzetét.

Az elnyert támogatás révén 9 olyan tematikus programsorozatot tudunk megvalósítani, amelyek önmagukban kitágították az autista gyermekek és fiatalok, valamint az őket nevelő családok életének, továbbá az őket ellátó intézmények fejlesztő munkájának lehetőségeit, tágabbra kinyitották előttük a világot, egyúttal erősítették kapcsolataikat az őket körülvevő világgal.

„Az autisták társadalmi integrációjáért” című projektünk 2021 júniusától 2022 májusáig megvalósult 59 programalkalmán összesen 985 regisztrált személy vett részt. Folyamat jellegű programjainkon a résztvevők részben változóak (pl. szülőklub, főzőklub- és jógaklub-foglalkozások, kirándulások, tandemtúrák), részben azonosak (diákmentorklub) voltak.

Tematikus programjaink:

Jógaklub

Programalkalmak száma: 20

Résztvevők száma: 196 személy

Az autista gyermekek, fiatalok egy része nehezen vonható be a hagyományos testedzési formákba. Jógaklubunk olyan új, eddig nem gyakorolt mozgásformák kipróbálására adott számukra lehetőséget, amelyek túl azon, hogy élményszerűek és fizikailag nem megterhelőek, remélhetőleg ahhoz is kedvet csináltak a résztvevőknek, hogy otthon, családi körben is folytassák az élményt adó mozgást.

A jógaklub-foglalkozások kezdettől fogva nagy népszerűségnek örvendtek a potenciális résztvevők körében. Az autistákat ellátó intézmények többnyire teljes csoportokkal „neveztek be”, de természetesen nyitva állt a lehetőség az egyéni jelentkezésre, részvételre is. Ez utóbbiakra a szülők nyújtották be jelentkezésüket, és gyermekeikkel együtt vettek részt a foglalkozásokon. A résztvevők száma mindig az autista gyermekek, fiatalok képességeitől, együtt foglalkoztathatóságától függött.

Főzőklub

Programalkalmak száma: 10

Résztvevők száma: 90 személy

Programjainkra a Csodabogár Autizmussal és Fogyatékkal Élő Személyek Nappali Intézményében és a Kecskeméti EGYMI Juhar utcai tagintézményében került sor. A foglalkozásokon a gyermekek, fiatalok iskolai pedagógusai, szociális segítői is közreműködtek. A főzőklub megvalósult célja: az autista gyermekek és – a Csodabogárban: nem csak autista – fiatalok megtanítása egyszerű ételek elkészítésére, amelynek révén mind önállóságuk és önkiszolgáló képességük, mind a társakkal való együttműködési készségük fejlődik.

Az élményszerű tanulás során a foglalkozások vezetői segítettek a résztvevőknek kipróbálni a konyhai eszközöket, gyakorolták a különböző alapanyagok előkészítését, egyszerű főzéses technikai eljárásokat. Nagy hangsúlyt fektettek a konyhai higiéniai szabályok megismertetésére és begyakoroltatására is.

Diákmentorklub

Programalkalmak száma: 9

Résztvevők száma: 116 személy

A diákmentorklub célja középiskolás fiatalok autista diákmentorrá képzése volt. A kiképzett fiatalok a projekt során és a későbbiekben autista személyek mellett önkéntes diákmentorként közreműködhetnek, közös programokban vehetnek részt, elősegítve ezzel az autisták élményszerű tanulását, társadalmi integrációját.

A résztvevő fiatalok 6 különböző kecskeméti középiskolából jelentkeztek a programra, és többségük végig kitartott, sőt egyre nagyobb érdeklődéssel, odaadással kapcsolódott be a

foglalkozásokba. Ezek egy része közös volt, másik részük kiscsoportos bontásban készítette fel a diákokat a mentori feladatokra.

A foglalkozásokon – egyebek között – az autizmussal kapcsolatos tényekről és tévhitekről, az érzelmekről, azok felismeréséről, értelmezéséről, és ezeknek az autizmus esetén tapasztalható nehézségeiről tanultak a fiatalok, játékos gyakorlatok keretében. Emellett kipróbálhatták a leendő diákmentorok azt is, mennyire kaotikus lehet egy-egy társas helyzet, ha úgy csöppennek bele, hogy fogalmuk sincs mi, miért történik. Mindezek révén nagy lépést tettek – játékosan, sokat nevetve – az autizmus megismerése felé.

A program félidején sajnos újratervezésre kényszerültünk: a Kecskeméti EGYMI Autizmus Centruma, ahol az addigi foglalkozások zajlottak, a járvány erősödése miatt bezárult a külső személyek előtt. Négy foglalkozásunk így online térben valósulhatott meg. A program vezetőinek találékonyságát dicséri, hogy a résztvevők így sem fosztattak meg a gyakorlatcentrikus képzéstől: az online alkalmakon – a saját munkájuk során, valódi élethelyzetekről készített – videófelvevételekkel szemléltették az előadók a bemutatni kívánt szituációkat. A járványügyi korlátozások feloldása után – már projekten kívül – a gyakorlati foglalkozások pótlására is sor kerülhetett.

Tandemtúrák

Programalkalmak száma: 4

Résztvevők száma: 68 személy

Ezek a programjaink különösen az önállóan kerékpározni nem tudó vagy egyedül közlekedni nem képes autisták számára kínáltak lehetőséget az általuk eddig nem elérhető mozgásformák élményszerű gyakorlására a projekt keretében beszerzett öt tandemkerékpárunk segítségével, Kecskeméten és környékén, a nyeregben/kormányánál felelős kísérőkkel. Természetesen a projekt befejezése után is igyekszünk minél jobban kihasználni a pályázat segítségével beszerzett tandembicikliket, saját kezdeményezésű kirándulásokra, túrákra.

A túrákat hasonló programok lebonyolításában nagy tapasztalatokkal rendelkező szülőtársunk vezette, aki a jelentkezőkkel (cselekvésükben korlátozott személyek esetén: törvényes képviselőikkel) előzetesen egyeztette a részvétel biztonsági szabályait, lehetőséget teremtett a tandemkerékpározás egyéni kipróbálására.

A kellemetlen, esős-szeles időjárás utolsó, ballószögi úti célunkat ugyan törölte – nem láttuk biztonságosnak a tervezett, 30 km-es útnak nekivágni autista résztvevőinkkel –, de egy rövidebb, 12 km-es távtól nem tántorított el bennünket. Utolsó tandemtúránk végén túravezetőnk családja meleg ebéddel várta az átfázott, de végig jókedvű csapatot.

Adventi „Futni-kék!” – 2021.

A 2021. évi Autizmus Világnapján (április 2-án) elmaradt program pótlása, december 18-án

Résztvevők száma: 177 személy

2021. évi záróprogramunk járványhelyzet miatt a megszokott időpontban sajnos már két esztendőben is elmaradt belvárosi együttfutás közösségi hangulatát próbálta megidézni, a karácsonyvárás jegyében. Talán ezzel is segíthettünk egymásnak átlépni – vagy legalább kicsit megkönnyíteni – mindazt, ami a megelőző másfél évben annyira feldúlta az életünket.

Különös jelentőséget kapott a részvétel, a szolidaritás gondolata annak a tragikus történésnek az árnyékában, hogy egyik, áldott állapotban lévő futótársunk pár nappal az esemény előtt hunyt el koronavírus-fertőzésben, mielőtt ikergyermekeit világra hozhatta volna. Adventi

futásunkat az ő emlékének ajánlottuk, és a rendezvényen összegyűlt pénzadományokat – orvosi bravúrral megmentett – kisbabáinak nevelésére ajánlottuk fel, és adtuk át a család megjelölt képviselője számára.

Informatikai klub

Programalkalmak száma: 5

Résztevők száma: 55 személy

Az Informatikai klub célja az autista gyermekek és fiatalok számítástechnikai tudásának megalapozása, bővítése volt. Ennek keretében aktuális tudásukra építve – egyebek mellett – érdeklődési körüknek megfelelő videókat, diásorokat, képeket készítették a foglalkozások során. Megismertették velük a helyes és helytelen internetes viselkedési szabályokat, felhívtuk figyelmüket a lehetséges veszélyekre, az elkerülés módjaira. A közösen végzett tevékenységek során az együttműködés számos új formájának kipróbálására is lehetőséget teremtettünk, hozzájárulva ezzel az autisták szociális készségeinek fejlődéséhez. Az informatikai klubban elsajátított tudás az erre fogékony autisták számára alapja lehet későbbi munkavállalásuknak is.

Öt alkalomból álló programunkra a Kecskeméti EGYMI Juhar utcai és Szalag utcai tagintézményében került sor. A foglalkozásokon való részvételt előzetes jelentkezéshez kötöttük. A jelentkezőkkel – illetőleg törvényes képviselőikkel – történő előzetes egyeztetés ugyanis elengedhetetlen volt a résztvevők számára optimális körülmények (pl. napirendi kártyák alkalmazása, egyéb vizuális segítség) megtervezhetősége érdekében.

Szülőklub

Programalkalmak száma: 5

Résztevők száma: 69 személy

„Tanuljunk egymástól!” című, 5 alkalomból álló programsorozatunk célja az autista gyermeket nevelő szülők kompetenciáinak erősítése volt, a jó gyakorlatok, bevált nevelési módszerek – vagy éppen a kudarcok, elkerülendő csapdahelyzetek – egymással történő megosztása révén, kötetlen beszélgetések keretében.

Minden alkalommal egy-egy gazdag tapasztalatokkal rendelkező – különböző érintettségű és képességű kamasz vagy felnőtt autista gyermeket nevelő – szülő mutatta be saját élettörténetüket, tanulsággal szolgáló útkereséseiket, amelyhez kapcsolódóan a résztvevők is elmondhatták véleményüket, saját tapasztalataikat. Nem kínáltunk egy az egyben átvehető életvezetési recepteket, csálthatatlan megoldásokat, de bízunk benne, hogy sokat tanulhatunk egymás sikereiből, hibáiból, és erőt adhatunk egymásnak saját példáinkkal. A visszajelzések alapján ez a célunk is teljesült. A résztvevők között volt frissen diagnosztizált óvodás korú autista gyermek édesanyja és 40 éven felüli – de az autizmusáról csak pár éve diagnózis kapott – autista hölgy édesapja is. Több, felnőtt gyermeket nevelő szülőtársunkkal pedig, évtizedes kihagyás után, szülőklubunkon találkoztunk újra.

A klubfoglalkozások vezetője – hasonló programokban már bizonyított – szülőtársunk volt, találkozóinknak a kecskeméti Szentcsalád Plébánia közösségi háza adott helyet. Külön öröm volt számunkra, hogy velünk tartottak olyan, felnőtt autistákat ellátó szociális szakemberek is, akik – mint mondták – a családi hátterek, otthoni viselkedések, problémamegoldások megismerése által remélték klubfoglalkozásainkon olyan ismeretekhez jutni, amelyek segíthetnek számukra az autisták jobb megértésében, a velük-értük folytatott munkában.

A klubfoglalkozásokon megismert, közérdeklődésre számot tartható életutak legfontosabb mozzanatait – a személyiségi jogok szem előtt tartása mellett – honlapunkon és facebook oldalunkon is megosztottuk az egyes programalkalmakról közzétett beszámolóinkban.

„Futni-kék!” – 2022.

Az Autizmus Világnapján, április 2-án

Résztevők száma: 123 személy

A járványhelyzet miatti kétéves kihagyás után végre ismét az Autizmus Világnapján tarthattuk meg Kecskeméten – immár 8. alkalommal – belvárosi együttfutásunkat. Mint a korábbi években is: arra törekedtünk, hogy e rendezvényünkkel is felhívjuk a figyelmet az autisták sajátos – egyenként is nagyon különböző – világára.

A Szabadság térről a Vasútkertig (és onnan vissza) tartó futás során idősek és fiatalok, épek és fogyatékkal élők, profik és amatőrök együtt, egymás teljesítőképességére figyelve, egy csapatként futották végig a két kilométeres távot. Az zenés toborzásban önkénteseink (szülők, pedagógusok, diákmentoraink) mellett autista gyermekeink is részt vettek, az érdeklődőknek kék zászlócskákat, az autizmussal kapcsolatos tájékoztató szórólapokat kínáltak. A futásra regisztráltak kék fejpántot kaptak ajándékba.

Az autizmus világnapi „Light It Up Blue!” elnevezésű nemzetközi kampányhoz csatlakozva, ezúttal a Tudomány és Művészetek Házát – az egykori Zsinagógát – öltöztettük sötétedéstől kék fénybe, zenei aláfestés mellett.

Kirándulások

Programalkalmak száma: 4

Résztevők száma: 91 személy

Programsorozatunk célja nemzeti értékeink közösségi élményhez kapcsolt megismertetése, új ismeretek szerzése, a társas alkalmazkodóképességek fejlesztése volt. 2021-ben Poroszlóra (Tisza-tavi Ökocentrum) és Ópusztaszerre (Nemzeti Történelmi Emlékpark) kirándultunk. 2022-ben Szarvas (Szarvasi Arborétum) és Tőserdő-Tiszaalpár (Kiskunsági Nemzeti Park) volt az úticélunk.

Minden programunk közül talán kirándulásaink szolgálták legközvetlenebbül a közösségépítés – pályázati kiírásban is megfogalmazott – célját. Az oda- és visszaút több órás időtartama önmagában kihívás volt ugyan a résztvevő autista fiatalok számára, akikkel szüleik nem is nagyon merészkednek ilyen vállalkozásra. De néhány, az utazás során előadódott – és közös erővel, egymás iránti toleranciával áthidalta – viselkedési problémától eltekintve zökkenőmentesen abszolválták a fiatalok a hosszú bezártságot (jórészt ismeretlenekkel való összezárságot). Ez önmagában fejlesztő hatású volt szociális alkalmazkodóképességük, konfliktustűrésük gyakorlására, erősítésére, és újabb kis lépés társadalmi integrálódásuk felé.

Különösen jól sikerült a Tisza-tavi hajókázás, hasonló élményben a fiatalok többségének még nem volt része. A víz alatti akváriumban tett séta pedig a kísérő felnőtteket – szülőket, segítőket – is ámulatba ejtette. Ópusztaszeren – a számos megtekintett látnivaló között – a Feszty-körkép tett legmaradandóbb benyomást a résztvevőkre.

A Szarvasi Arborétumban nemcsak a „kötelező” turistaútvonalakat jártuk be (nagy-nagy gyönyörűségünkre), hanem olyan szabadtéri játékokba is bekapcsolódtunk – autista gyermekeink lépéseit követve –, amiket már majdnem elfelejtettünk.

A Kiskunsági Nemzeti Park töserdei Kontyvirág tanösvényének végigjárásával indult utolsó kirándulásunk – projektünk záróprogramjaként –, ahol túravezetőnk nemcsak „gyaloglói zmainkat” tette próbára, de érdekes feladatokkal is megkínálta az erdőben csapatunk vállalkozó kedvű résztvevőit. Ezt követően a tiszalpäri Földvár tanösvényt jártuk be, a célba érve egyúttal jelképesen visszaérve a kezdetekhez: a honfoglalás – Anonymus Gesta Hungarorumából ismert – legendájához.

Programjaink minden tekintetben beváltották a hozzájuk fűzött reményeinket: a résztvevők – autista gyermekek és fiatalok, illetve családjaik és segítők – számára eddig nem hozzáférhető élményanyaggal, tapasztalatokkal szolgáltak; erősítették a közösségeket, hozzájárultak az autisták társadalmi integrációjához. Kezdeményezéseink a programokon részt vevők aktuális élmény- és ismeretszerzésén túl a jövőben is kamatoztatható hatásokkal járnak. Kiképzett diákmentorainkra hosszú távon is számítunk, autisták kísérőiként különböző programokon, tanuló társaként, kortárs közösségekben beilleszkedést segítő társaként.

A programokhoz beszerzett 68 eszköz mindegyike a projekt lezárulta után is az autista gyermekeket, fiatalokat és családjaikat szolgálja. A főzőklubokhoz – egyebek között – indukciós főzőlapokat, hűtőszekrényt, gyümölcsaszalókat, szendvicssütőket, forrólevegős fritőzöket, konyhai robotgépeket, mikrohullámú sütőket vásároltunk, az informatikai klubok pedig a pályázati keretből beszerzett laptopok, tabletek és egyéb kiegészítő eszközök segítségével valósulhattak meg. A programok helyszíneire – a Csodabogár Autizmussal és Fogyattékkal Élő Személyek Nappali Intézményébe és a Kecskeméti EGYMI Juhar utcai és Szalag utcai tagintézményeibe – kihelyezett eszközök a továbbiakban az intézményekben folyó mindennapi fejlesztő munkát segítik, tandemkerékpárjainkkal pedig újabb túrákat tervezünk, immár a projekten kívül, autista gyerekek, fiatalok és családjaik számára.

Több programunk járulékos eleme volt ökológiai lábnyomunk – tényleges és potenciális – csökkentése, a természeti környezet értékeinek megóvása, az egészséges életmódhoz vezető cselekvési formák megismertetése, gyakorlása, készségi szintre emelése.

Közvetett pozitív társadalmi hatással járt minden, nyilvánosság előtt zajló, illetve eleve a széles nyilvánosság számára szervezett programunk. Az autisták rendszeres, szervezett megjelenése a kecskeméti életének színterein – tapasztalataink szerint – befogadóbbá teszi a város lakókat a későbbi spontán találkozások, hétköznapi előadók helyzetek során is. Ami visszahat a gazdasági szempontokra is: az „érzékenyített” munkaadók – remélhetőleg – bátrabban alkalmaznak majd autizmussal élő munkavállalókat.

Szervezeti kultúránk fejlődése szempontjából is nagy jelentőségű volt a projektben történő együttműködések sorozata-láncolata. A programok megvalósításában közreműködők között kilenc autista gyermeket nevelő szülő és két „autitesó” is volt.

De magától értetődően azonosultak céljainkkal nem érintettként közreműködő társaink is: autisták fejlesztésével hivatásszerűen foglalkozó gyógypedagógusok, szociális szakemberek. Mindannyian lelkesen csatlakoztak a projekthez, meglátva abban a hosszú távú lehetőségeket is. Ugyanakkor nem is csodálkozunk ezen: Kecskeméten több mint két évtizedes múltja van az autistákért dolgozó civil szervezetünk és az autistákért dolgozó szakemberek – országosan is példaértékű – együttműködésének.

Kecskemét, 2022. június 29.

Autista Gyermekekért Egyesület
<http://agye.hu/>